

Visualisering av årstider: å tegne året

Bakgrunn:

Det er en lang tradisjon innen samfunnsvitenskap og humaniora – fra antropologi til sosiologi og innen forvaltning av naturressurser – å be enkeltpersoner og grupper om å ‘tegne sitt år i årstider’ (se f.eks. Bourdieus klassiker ‘Outline of a Theory of Practice’ og en samling tekster om representasjon av året¹). Å tegne året hjelper folk med å visualisere og gjøre eksplisitt årets tidsmessige struktur som vi ofte tar for gitt; hendelser, tegn og rytmer som markerer årets gang, og måten folks aktiviteter er delt inn i årstider, arbeidsuker, ferier og så videre. Å tegne året er nyttig for å studere, sammenligne og forstå folks ulike rammeverk for å organisere tiden sin, og hvordan disse kan utvikle seg. Å lage en visuell oversikt over året gir også folk muligheten til å leke med og omorganisere rammeverk og endre på tidspunkter.

Det som er klart, er at folk konseptualiserer året og årstidene på svært forskjellige måter. Å be folk tegne ‘formen’ på sitt år kan gi overraskende resultater, som sett i en studie organisert av en norsk avis.² Den visuelle representasjonen av tid er sterkt kulturell. I europeiske tradisjoner blir året ofte tegnet som en klokke i sirkelform, der hver av de 12 gregorianske månedene tilsvarer et tall på klokken. Men det fins mange andre representasjoner; alt fra grafer til Möbiusbånd, landskapskart, solur, romber og andre mer uregelmessige (amøbelignende) former. Andre studier har forsøkt å få tilgang til urfolks kulturelle representasjoner av året, som for eksempel ‘kald-ild’-kalenderen til australske urfolk³, kjennetegnet av livssyklusene til planter og dyr, eller Anishinabek-folkets ‘skilpaddekalender’, inspirert av de 13 segmentene av en snappeskilpaddes skall, der hver tilsvarer en av de 13 månene i deres månekalender. Én vanlig forskjell mellom kalendere er årstider som konkrete ‘blokker’ av tid med harde grenser versus årstider som rytmer eller sykluser som flyter gjennom året.

Målsettinger:

- Invitere enkeltpersoner og grupper til å reflektere over hvordan de oppfatter den temporale organiseringen av et år ved å tegne det (ved hjelp av ulike medier).
- Sammenligne og kontrastere de ulike måtene å visuelt representere året på for å anerkjenne de ulike måtene å se og handle ‘til rett tid’.
- Oppdage hva (om noe) som er felles på tvers av ulike visualiseringer av året, som felles referansepunkter for tid som folk tilpasser seg til.

Krav:

Tegning kan være en del av et intervju med en enkeltperson, en gruppeaktivitet eller til og med en aktivitet man kan henge seg på, der hundrevis av deltakere deltar over en tidsperiode.

¹<https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783111245591/html?lang=en#:~:text=Seasons%20are%20rooted%20in%20our,meanings%20can%20change%20over%20time>

² <https://nrkbeta.no/2018/01/01/fasit-slik-ser-aret-ut/>

³ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/aec.13034>

Tilrettelegging: Denne aktiviteten krever lite tilrettelegging, og en enkelt instruktør er vanligvis tilstrekkelig. Hvis du bruker ulike medier (f.eks. treskjæring), kan det være nødvendig med flere instruktører med kompetanse innen mediet og teknikkene.

Tid: Hvor lang tid aktiviteten tar, avhenger av ambisjonene dine. Hvis deltakerne 'stikker innom', for eksempel på en stand på en vitenskapsmesse – kan det ta bare 10 minutter. Når tegning er en del av en workshop, kan det ta en hel dag.

Ressurser:

Dette avhenger av mediet. Enkelt sagt krever det penn og papir (helst i forskjellige farger), samt et sted å tegne. Men aktiviteter kan også gjennomføres med andre medier, som å skjære året inn i treverk. Dette krever ekstra ressurser.

Frihåndstegning versus mal: Frihåndstegning krever bare blanke ark, men bruk av forberedte maler kan gjøre aktiviteten lettere å gjennomføre og tegningene mer sammenlignbare. Det er best å bruke en kulturelt gjenkjennelig mal. For eksempel ba CALENDARS-forskerne i Norge gruppene de jobbet med om å skjære i tre eller tegne sin versjon av en tradisjonell primstav, tilpasset plankeformen. En mal vi i CALENDARS syntes var nyttig var en sirkel merket med de gregorianske månedene som et kakediagram, samt de to solhvervene (se PDF-en [CALENDARS circle template with Gregorian months](#)).

Metode:

1. Aktiviteten kan starte med et blankt ark der deltakerne blir bedt om å tegne formen på året sitt, inkludert årstidene, før de presenterer tegningene for hverandre. Fordelen med dette steget er at deltakerne ikke er begrenset av utbredte kulturelle rammer og kan fullt ut sette pris på de ulike måtene å visualisere tid på. Dette innebærer vanligvis at man begynner med eksempler på andres bilder for å oppmuntre deltakerne til å tenke utenfor boksen. Aktiviteten kan stoppe her eller gå videre til trinn 2.

2. Avhengig av hvor mye tid man har kan man hoppe over trinn 1 og begynne her. I trinn 2 blir deltakerne presentert for en mal (se Krav) og blir bedt om å fylle den ut med tidsmessige referansepunkter – hendelser, perioder, sykluser – som markerer årets gang, ved å tegne eller skrive inn disse markørene. CALENDARS brukte en sirkulær mal og ba deltakerne fylle den med 'naturlige tegn' (f.eks. blomstring, stormer), sosiokulturelle hendelser og aktiviteter de gjennomfører. Etter dette trinnet blir deltakerne bedt om å observere mønsteret av tidsmessige markører og dele året inn i årstidsperioder. Aktiviteten kan stoppe her eller gå til trinn 3.

3. Aktiviteten avsluttes med at deltakerne deler og sammenligner de utfylte malene sine. Denne diskusjonen tydeliggjør den mangfoldige tidsorganiseringen av folks år. En viktig siste fase er å trekke ut hva – om noe – som er felles på tvers av de ulike bildene av året. Er det for eksempel noen kulturelle festivaler som gir et felles referansepunkt for årets gang? Selv om det er ulike måter å oppfatte det det årtidsinddelte året på, så trenger samfunnet noen nøkkelpunkter for å synkronisere sine aktiviteter.